

Lausunnon antaminen hallinto-oikeudelle Esper Care Oy:n valitukseen
3903/00.01.01.01/2021

Yhtymähallitus 28.02.2022 § 42

Lisätiedot Toimialuejohtaja Eija Rieppo
eija.rieppo@siunsote.fi
Puh. 013 330 4510

Päätösehdotus Toimitusjohtaja Pirskanen Ilkka:

Yhtymähallitus antaa selostusosassa esitetyn lausunnon hallinto-oikeudelle ja vaatii valitusta hylättäväksi sekä Esper Care Oy:n velvoittamista korvaamaan Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymän (jälj. Siun sote) oikeudenkäyntikulut asiassa 1.000,00 eurolla kuukauden kuluttua ratkaisupäivästä laskettavine viivästyskorkeineen.

Päätös Hyväksyttiin.

Selostus Yhtymähallitus päätti 28.9.2020 § 171 Siun soten käyttämien palvelusetelien arvoista vuodelle 2022. Koskien tehostetun palveluasumisen palvelusetelin hintaa, Esper Care teki päätöksestä oikaisuvaatimuksen, jonka yhtymähallitus hylkäsi 1.11.2021 § 226 tekemällään päätöksellä.

Yhtymähallituksen päätöksestä Esper Care Oy on tehnyt Itä-Suomen hallinto-oikeudelle 22.11.2021 päivätyn valituksen, jonka johdosta hallinto-oikeus on kehoittanut yhtymähallitusta antamaan lausuntonsa valituksen johdosta. Lausunnon antamiselle on myönnetty lisäaikaa 2.3.2022 saakka.

Valitus siinä mainittuine liitteineen oheismateriaalina. Valitukseen liitetyt yksittäiset vuokrasopimukset erotetaan erillisiksi salaisiksi liitteiksi (Julkl 24 § 1 mom. 20 -kohta).

Valituksen johdosta on todettavissa seuraavaa:

Sosiaali ja terveydenhuollon palvelusetelistä annetun lain (569/2009) 7 §:n 1 momentissa säädetään palvelusetelin arvon määräytymisestä seuraavaa:

Kunnan tulee määrätä palvelusetelin arvo niin, että se on asiakkaan kannalta kohtuullinen. Kohtuullisuutta arvioitaessa on otettava huomioon kustannukset, jotka aiheutuvat kunnalle vastaavan palvelun tuottamisesta kunnan omana tuotantona tai hankkimisesta ostopalveluna sekä asiakkaan maksettavaksi jäävä arvioitu omavastuuosuus.

Laki ei määrittele tarkemmin sitä, miten palvelusetelin arvon kohtuullisuus määräytyy. Säännöksen perusteluissa (HE 20/2009 vp. s. 28) todetaan seuraavaa:

Kohtuullisuutta arvioitaessa tulisi huomioida niin eri palvelun järjestämistavoilla syntyvät kustannukset kuin asiakkaan maksettavaksi jäävä omavastuuosuuskin. Kohtuullisuusvaatimus huomioiden palvelusetelin arvo tulisi määritellä niin, että palvelusetelistä muodostuu asiakkaalle todellinen vaihtoehto palvelun käyttämiseen.

Valituksessa viitattuun eduskunnan oikeusasiamiehelle tehtyyn kanteluun EOA on antanut ratkaisunsa 30.11.2021. Eduskunnan oikeusasiamies toteaa asiasta seuraavaa:

Kantelussa ja sen liitteissä tuotiin esille, että palvelusetelin arvoa ei olisi kunnissa useinkaan seurattu säännönmukaisesti tai ainakaan tarkistettu vuosittain ja että palveluntuottajan työntekijöille lain ja työehtosopimuksen mukaan maksettavia ilt-, yö-, arkipyhä- ja viikonloppulisiä ei ole useinkaan huomioitu palvelusetelin arvossa joko lainkaan tai ainakaan riittävästi.

Tällaisissa tilanteissa palvelusetelin arvon kohtuullisuuden kyseenalaistaminen on mielestäni perusteltua. Palvelusetelin arvon pysyminen riittävänä ja kohtuullisena edellyttää mielestäni sen arvon säännöllistä seuraamista ja tarkistamista tarvittaessa. Kantelun tutkinnan yhteydessä nousi yhtenä esimerkkitapauksena esille Espoo, jossa henkilökohtaisen avun palvelusetelin arvo oli pysynyt samana vuodesta 2016 lukien.

- - -

Sosiaali- ja terveysministeriö ilmoitti minulle antamassaan lausunnossa olevansa yhteydessä valvontaviranomaisiin ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitokseen valvonnan ja esimerkiksi vammaispalvelujen käsikirjan avulla tapahtuvan ohjauksen tehostamiseksi, koska palvelusetelin arvo näyttäisi jääneen useissa kunnissa jälkeen suhteessa kustannusten nousuun eikä tällainen tilanne enää vastannut lainsäädännön asettamia vaatimuksia. Pidän sosiaali- ja terveysministeriön toimenpiteitä tärkeinä.

Pidän tärkeänä myös sitä, että aluehallintovirastot, kuntia ja yksityisiä sosiaalipalvelun tuottajia ensisijaisesti ohjaavina ja valvovina viranomaisina, jatkavat palvelusetelin arvon kohtuullisuuden seuraamista kunnissa ja ryhtyvät tarvittaessa lisätoimenpiteisiin asiassa. Henkilökohtaisen avun järjestämistä palvelusetelillä on säädetty vammaispalvelulaisissa, minkä vuoksi on tärkeä varmistaa ja seurata, että tämä järjestämistapa säilyy todellisena vaihtoehtona vaikeavammaisille henkilöille.

Koska ministeriö on jo ryhtynyt toimenpiteisiin palvelusetelin arvoon liittyvän valvonnan ja ohjauksen tehostamiseksi, ei asia muilta osin anna minulle aihetta tässä vaiheessa muuhun kuin, että pyydän sosiaali- ja terveysministeriötä saattamaan tässä päätöksessä esitetyt kannanottoni kaikkien aluehallintovirastojen, Valviran ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tietoon.

Kanteluun antamassaan ratkaisussa eduskunnan oikeusasiamies ei siis nähnyt lainsäädännöstä seuraavan selkeätä kantaa palvelusetelin arvon määrittämiselle. Kyse on enemmänkin sote-palveluihin liittyvästä valvonta- ja ohjausasiasta. Asialla on merkitystä, koska Esperri Care vetoaa valituksessaan laillisuusperusteisiin.

Valituksen kohteena olevaa tehostetun palveluasumisen palvelusetelin arvoa on Siun soten järjestämisvastuun ajalla seurattu ja tarkistettu seuraavasti:

Vuosi	Arvo €	Korotus ed. vuoteen €	Korotus ed. vuoteen %	Perustelut
2017	108			
2018	108	0	0	
2019	108	0	0	
2020	109,50	1,50	1,4	Arvoja korotetaan vuodelle 2020 1,4 %, joka vastaa tarkastusajankohtana kesäkuussa 2019 elinkustannusindeksiä
2021	118,00	8,50	7,8	Ikäihmisten toimialueella palvelusetelin arvoihin on vaikuttanut sekä oma tuotantokustannus että elinkustannusindeksi (2,2 %). Setelin arvoon vaikuttava tekijä 1.10.2020 voimaantullut hoitajamitoitus
2022	125,00	7,00	5,9	Indeksikorotus 3,2 % ja hoitajamitoituskorotus 0,6 hoitajaan/asukas (korotus 0,05) - indeksikorotus tehty palveluasumisen setelin arvoon

Siun sote on siis seurannut kustannuskehitystä ja tehnyt palvelusetelin arvoon korotuksia lain säätämässä tarkoituksessa. Myös valituksenalaisella yhtymähallituksen päätöksellä § 171/28.9.2021. Päätöksessä on huomioitu valituksessa vedotut kustannusten nousuun johtaneet tekijät.

Lain perusteluissa todetaan, että palvelusetelin arvo tulisi määritellä niin, että palvelusetelistä muodostuu asiakkaalle todellinen vaihtoehto palvelun käyttämiseen. Siun soten palvelutuotannossa on tehostetussa palveluasumisessa yhteensä 34 palvelusetelituottajaa, joista 5 yksikköä ovat Esperin Care Oy:n yksiköitä. Yhtymähallituksen päätöksellä 28.9.2021 vahvistetusta palvelusetelin arvosta ei kukaan muu 29 toimijasta ole millään tavalla reklamoinut liian alhaisesta palvelusetelin arvosta. Muilla palvelusetelituottajilla on 31.1.2022 tilanteen mukaan yhteensä 422 Siun soten järjestämisvastuulla olevaa asiakasta. Esperin Caren toimipisteissä asiakkaita on yhteensä 88. Voidaan todeta, että jo pelkästään tällä tosiseikalla on osoitettu se, että 125 euroksi vahvistettu palvelusetelin arvo muodostaa tosiasiallisen vaihtoehdon palvelujen käyttämiseksi Siun soten järjestämisvastuulla oleville asiakkaille. On syytä huomata, että valituksessa vedotut lainsäädännöstä johtuvat hinnankorotustekijät koskevat kaikkia muitakin tehostettua palveluasumista tuottavien palvelusetelituottajien sekä ostopalvelutuottajien toimintaa.

Verrattaessa Siun soten vahvistaman tehostetun palveluasumisen palvelusetelin hintaa muiden kuntaorganisaatioiden vahvistamaan hintaan, voidaan havaita seuraavaa (lähteenä käytetty ao. organisaatioiden kotisivuilta löydettäviä tietoja):

Lisäksi kuntatyönantajille tulee yksityistä sektoria suuremmat kustannukset neljä prosenttiyksikköä korkeamman työeläkemaksun vuoksi.

Kun huomioidaan palkkataso, palvelussuhteen muut ehdot ja muut työvoimakustannukset, maksaa kuntatyönantaja työpanoksesta selvästi enemmän kuin yksityinen sektori.

Siun soten oman tuotannon laskennallista hintaa ei voida siis käyttää vertailukohtana palvelusetelin arvon määrittämisessä ilman, että kuntasektorin erityispiirteet otetaan siinä huomioon. Kun huomioidaan se, että muut yksityiset toimijat palvelusetelillä ja ostopalveluna pystyvät palvelut tuottamaan Siun soten vahvistamalla palvelusetelin arvolla, yhtymähallituksen 28.9.2021 § 171 vahvistamaa tehostetun palvelusetelin arvoa ei voida pitää valituksessa väitetyin tavoin lainvastaisena tai virheellisenä. Esperri Care Oy:n valitus tulee näin ollen hylätä.